บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะบริเวณตอนบนที่ติดต่อกับชายแดนไทย – พม่า ตั้งแต่จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และตาก ส่วนใหญ่มีภูมิประเทศเป็นป่าเขาสลับซับซ้อนและเป็นที่อยู่อาศัยของชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่ม ในบรรดาชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ ชาวเขาซึ่งประกอบไปด้วย กะเหรี่ยง แม้ว เย้า มูเซอ อีก้อ ขมุ ถิ่น ลีซอ ลัวะฯ เป็นกลุ่มชนที่ทางรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมมาโดยตลอด ด้วยสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิตที่แตกต่างจากคนไทยทั่วไป ทั้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงการตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นที่ห่างไกลและทุรกันดาร เป็นปัญหาให้กับทางภาครัฐที่ต้องคอยสอดส่องกำกับดูแลในด้านต่างๆอยู่เสมอมา ทั้งการทำไร่เลื่อนลอย การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ความมั่นคงตามแนวชายแดน การแพร่ระบาดของยาเสพติดฯลฯ ทั้งนี้ภาพรวมของกลุ่มคนเหล่านี้ยังมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ มีปัญหาทางด้านการศึกษาและสุขภาพอนามัย และหลายเผ่ายังขาดสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ที่ผ่านมารัฐบาลจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทงบประมาณ วิธีการดำเนินงานเพื่อเข้าไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างความเป็นอยู่ดีกินดี พัฒนาจิตใจ เสริมสร้างจิตสำนึกให้คนเหล่านี้มีความเป็นคนไทย เกิดความหวงแหน เทิดทูนและจงรักภักดีต่อประเทศชาติ

จากการที่ชาวเขามีเชื้อชาติ ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างไปจากคนไทยโดยทั่วไป ประกอบกับมีวิถีการดำรงชีวิตที่โดดเดี่ยวเป็นเอกเทศเฉพาะกลุ่ม (เผ่า) จึงเป็นการยาก ที่จะให้ชาวเขามีความรู้สึกผูกพันหรือสำนึกในความเป็นคนไทยและมีความจงรักภักดีต่อชาติไทย รวมทั้งรู้สึกถึงความสำคัญว่าตนมีความเกี่ยวพันกับสังคมการเมืองไทยอย่างไร นอกจากนี้ชาวเขายังได้รับการดูถูกนานัปการจากชาวพื้นราบ ซึ่งมีอคติต่อชาวเขาและเข้าใจชาวเขาแบบผิดๆมาเนิ่นนาน ความไม่เข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับชาวเขาและระหว่างชาวเขากับคนพื้นราบเป็นอุปสรรค ที่ขวางกั้นความพยายาม ที่จะทำให้ชาวเขาเป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ (ประพันธ์ สุริยวงศ์, 2536: 4)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การจะทำให้เกิดการพัฒนาในกลุ่มชนเหล่านี้ นับว่ามีปัญหามากมายในด้านขอบเขตที่ควรจะเป็น เพราะเหนือกว่าความเจริญทางด้านวัตถุที่เขาควรจะได้รับนั้น ยังมีการพัฒนาด้านจิตใจ ให้สำนึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชนชาติไทย ซึ่งในด้านนี้มีส่วนประกอบที่แยกแยะออกไปหลายอย่าง อาทิ เช่น

- ความสำนึกในเชื้อชาติที่แตกต่างกันไป
- การดูถูกเหยียดหยามในเชื้อชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณีจากคนไทยอื่นๆ โดยเฉพาะ คนไทยที่อยู่รายล้อมและติดต่อกับชาวเขาตลอดเวลา
- ความรู้สึกเหลื่อมล้ำในการได้รับการพัฒนา เมื่อเปรียบเทียบชาวเขากับคนไทยพื้นบ้าน
- ที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเหนือกว่า
- การทำลายด้านเศรษฐกิจของชาติ เช่น ป่าไม้ เพื่อความอยู่รอดของชาวเขา

จึงสมควรที่จะศึกษาองค์ประกอบแห่งปัญหาต่างๆที่ซับซ้อน เพื่อจะได้ไม่มีชาวเขาอยู่แต่จะมีแต่คนไทยทั้งหมด (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิบัติจิตวิทยาแห่งชาติ, 2518: 86)

ชาวเขาที่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ในภาคเหนือจำนวนหลายแสนคนนั้น ได้ก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง การเศรษฐกิจ และสังคม ในการเข้าไปแก้ไขปัญหาเหล่านั้น รัฐบาลได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับชาวเขาต่อรัฐบาล เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยราชการต่างๆ เข้าไปดำเนินการต่อชาวเขา นโยบายที่กำหนดขึ้นได้มีการแก้ไขปรับปรุงเรื่อยมา ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพความเป็นจริงของปัญหา (ขจัดภัย บุรุษพัฒน์, 2533: 126)

นโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับชาวเขาในประเทศไทย พลเอกประภาส จารุเสถียร อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (2509) ในฐานะประธานกรรมการชาวเขา ได้เคยกล่าวไว้ในเอกสารเรื่องชาวเขาในประเทศ มีความตอนหนึ่งว่า "....ชาวเขามีสิทธิที่จะนับถือศาสนาเดิมของตนและยังจะยึดถือธรรมเนียมของตนได้ตามปรารถนา หน้าที่ทางการเมืองอย่างเดียวที่ชาวเขาจะต้องปฏิบัติคือ ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และตั้งตนอยู่ในกฎหมายของประเทศ เพื่อเป็นการตอบแทน รัฐบาลก็จะพยายามทุกวิถีทางในอันที่จะส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของพวกชาวเขา รัฐบาลมีนโยบายอยู่ร่วมกันมากกว่าจะกลืนชาติ แต่ไม่ขัดข้องอันใด ในกรณีที่ชาวเขามีความประสงค์เป็นคนไทยอย่างสมบูรณ์...." จากข้อความดังกล่าวชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลมีนโยบายต่อชาวเขา ในลักษณะเป็นการรวมพวกหรืออยู่ร่วมกัน (Integration Policy) โดยปล่อยให้ชาวเขาคงมีและรักษาวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของตนไว้ แต่ชาวเขาเองต้องมีความจงรักภักดีต่อประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

โดยส่วนรวมด้วย แม้นโยบายต่อชาวเขาจะมีความโน้มเอียงไปในทางรวมพวก แต่ยังไม่มีแนวทางที่แจ่มชัดพอ กระทั่งในปี 2519 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายที่แน่นอนขึ้นมาอีกประการหนึ่ง เป็นนโยบายการรวมพวก ได้กำหนดเป็นแนวดำเนินงาน ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐบาลได้ใช้ในการพัฒนาประเทศจนถึงปัจจุบัน

แต่ในเมื่อชาวเขาเป็นส่วนหนึ่งในประชาคมการเมืองของไทย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลต้องเอาใจใส่ต่อปัญหาชาวเขาตลอดถึงมุ่งพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา เพื่อให้ชาวเขาพร้อมที่จะเป็นพลเมืองไทยที่ดี ทั้งนี้เพื่อให้ความเหมาะสมสอดคล้องกับระบบการเมือง และให้มีผลกระทบต่อสังคมการเมืองไทยน้อยที่สุด (ประพันธ์ สุริวงศ์, 2536: 2-4)

เนื่องด้วยกลุ่มชาวเขาเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งที่อาศัยอยู่ในระบบการเมืองของไทย ดังนั้นการดำรงชีวิตจึงมีผลกระทบต่อระบบทางการเมืองและสังคมประเทศไทย ทางรัฐบาลต้องให้ชาวเขาสนับสนุนต่อประชาคมทางการเมือง (Political Community), ต่อระบบการเมืองการปกครอง (Political System) และให้การสนับสนุนต่อรัฐบาล (Political Authorities) การสนับสนุนที่ให้ต่อประชาคมการเมืองนั้นก็คือ การที่สมาชิกในสังคมนั้นๆ ยอมรับการอยู่ร่วมกันโดยถือว่าเป็นสมาชิกในสังคมการเมืองเดียวกัน เพราะถ้าหากสมาชิกไม่ยอมที่จะอยู่ร่วมกัน ปัญหาต่างๆก็ย่อมที่จะเกิดตามมา วิธีการที่จะทำให้เกิดการสนับสนุนต่อประชาคมการเมืองนี้ ได้แก่ การผสมกลมกลืน, การบูรณาการหรือการอยู่ร่วมกันในรูปของสหพันธ์ (สมบัติ จันวงศ์, อ้างในสมศักดิ์ เกี่ยวกิ่งแก้ว, 2536: 4-5)

อย่างไรก็ตามในทางการเมืองการปกครองปัจจุบัน ภาครัฐมุ่งเน้นเพื่อให้กลุ่มชาวเขาตามพื้นที่ต่างๆ ไม่ให้มีการแบ่งฝ่ายแบ่งพวกหรือแยกเผ่าพันธุ์ รัฐต้องการให้ชาวเขามีจิตสำนึกในการเป็นคนไทยอย่างแท้จริงทั้งทางพฤตินัยและนิตินัย ปัญหาที่ตามมาก็คือในเมื่อชาวเขาซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมไทย และได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองการปกครองไทยแล้ว รัฐบาลต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่ รับรู้เข้าใจต่อบริบทที่เกิดขึ้น ประเด็นนี้รากฐานทางการเมือง ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้ชาวเขาเหล่านี้เป็นพลเมืองไทยที่ดี สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับระบบทางการเมืองที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้มากที่สุด

ในด้านการเมืองนั้นเราต้องการให้ชาวเขามาเป็นคนไทย แต่ในด้านสังคมวิทยาและมนุษย์วิทยานั้น เขาจะกลายเป็นคนไทยหรือไม่นั้นยังเป็นที่น่าสงสัย เรื่องนี้เป็นหัวใจที่สำคัญของปัญหา เพราะเราถือว่าชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อยที่ก่อปัญหาให้กับรัฐบาลไทย หากชาวเขาได้ผสมกลมกลืนเป็นคนไทยเสียแล้ว ปัญหาต่างๆก็จะค่อยๆลดลงและหมดสิ้นไปในที่สุด (ลิขิต ธีรเวคิน , 2521: 191) ประเด็นนี้ หากมองในทัศนะปัจจุบัน ที่มีกระแสความตื่นตัวทางด้านสิทธิมนุษยชนสูง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รวมถึงแนวคิดการยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาฯ ซึ่งอยู่ในกรอบของความเป็นเอกภาพด้วยแล้ว อาจถูกมองได้ว่า การผสมกลมกลืนหรือการผสมผสานทางชาติพันธุ์ อาจนำไปสู่ปัญหาระหว่างนโยบายของภาครัฐกับกลุ่มชนกลุ่มน้อยในสังคมไทยได้

การเปลี่ยนแปลงในชุมชนชาวเขามีความเคลื่อนไหวไปพร้อมๆกัน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากเพราะลักษณะการพึ่งพาและสอดแทรก (Interdependence and Interpenetration) ระหว่างด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของชาวเขา ไม่สามารถแยกแยะออกจากกันโดยเด็ดขาด การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นเองได้ตามธรรมชาติ และเป็นผลงานที่เกิดจากโครงการพัฒนาต่างๆของหน่วยงาน ผลกระทบที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชนขึ้นอยู่กับสถานภาพและบทบาทของกลุ่มชนในสังคม สำหรับทางด้านการเมืองนั้น กลุ่มชนชั้นนำตามจารีต (Traditional Elite Group) ในชุมชนชาวเขาเป็นผู้ใช้อำนาจโดยตรง เพราะกลุ่มชนชั้นนำเหล่านี้ ร่วมกันรับผิดชอบความเป็นสังคมของชุมชนให้อยู่ในภาวะปกติ และมีหน้าที่ประสานสัมพันธ์กับสังคมภายนอก รับรู้ข่าวสาร ประสบการณ์ใหม่จากกระบวนการสัมพันธ์กับรัฐ กลุ่มชนชั้นนำตามจารีตเป็นผู้แทนในการใช้อำนาจของรัฐในชุมชน และในขณะเดียวกันกลุ่มชนเหล่านี้มีสถานภาพในฐานะเป็นผู้สืบทอดอำนาจตามจารีตของชุมชนด้วย จากระบบสังคมที่แตกต่างกัน การรับรู้ และการใช้อำนาจจากรัฐของกลุ่มชนชั้นนำตามจารีต กลายเป็นความว้าวุ่นสับสน บังเกิดความโน้มเอียงในทางการเมือง ได้ทั้งเชิงบวกและทางลบต่อการใช้อำนาจรัฐและอำนาจในโครงสร้างการเมืองตามจารีตประเพณีของเผ่าได้ (พิมล แสงสว่าง, 2536: 2-3)

การศึกษาสำรวจวิจัยภาคสนามของชาวต่างประเทศ เกี่ยวกับชาวเขาในประเทศไทยนับว่ามีมาก เพราะประเทศไทยมีความสะดวกปลอดภัยที่จะทำได้มากกว่าประเทศอื่นๆ การให้ความสำคัญเพียงการพิจารณาอนุญาต ให้ดำเนินการและอำนวยความสะดวกแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยเท่านั้น เห็นว่ายังไม่เป็นการเพียงพอ เพราะการศึกษาสำรวจของชาวต่างประเทศนั้น อาจจะโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือมีเจตนาไม่ดีต่อประเทศเรา หรือมีการแปลกปลอมแอบแฝง ผลภัยก็อาจบังเกิดขึ้นแก่ประเทศชาติได้ จึงควรให้มีผู้รับผิดชอบควบคุมตรวจตราหรือแนะนำอย่างใกล้ชิดเพื่อความปลอดภัยตามวัตถุประสงค์ประการหลังนี้อย่างเคร่งครัดด้วย (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ, 2518: 85)

รายงานการสัมนา"ชนกลุ่มน้อยในภาคเหนือ" ของภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2525) ถือว่าเป็นการสัมมนาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยเป็นครั้งแรก ที่ได้จัดทำในภาคเหนือ เพื่อรับทราบถึงปัญหาต่างๆอันเกิดจากชนกลุ่มน้อยเหล่านี้มีอะไรบ้าง และส่วนราชการต่างๆได้เข้ามาดำเนินงานอย่างไร ม.ล.พันธุ์สูรย์ ลดาวัลย์ ได้สรุปผลการสัมนา ปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในภาคเหนือไว้ว่า การตื่นตัวต่อปัญหาชนกลุ่มน้อยในภาคเหนือ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่รู้แต่มีน้อยคนที่จะหันมาจับเรื่องศึกษาอย่างจริงจัง การจะค้นหาเรื่องราวหรือข้อมูลเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยซึ่งมีอยู่หลายเผ่า หลายกลุ่มจึงเป็นเรื่องที่ลำบาก และแม้ในส่วนราชการที่เกี่ยวข้องก็ยังมีปัญหาในเรื่องนโยบายเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย โดยเฉพาะในระดับผู้ปฏิบัติ คือ ผู้ที่อยู่ในสนาม ในหมู่บ้าน หรือตามแนวชายแดน (ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2526: 106)

ในบรรดาชาวเขาเผ่าต่างๆ มีชาวเขาเผ่าใหญ่ๆ ที่รัฐบาลให้ความสำคัญ จำนวน 6 เผ่า ได้แก่ กะเหรี่ยง แม้ว (ม้ง) เย้า มูเซอ ลีซอ และอีก้อ โดยเผ่ากะเหรี่ยงเป็นเผ่าแรกที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย เดิมได้อาศัยอยู่ในประเทศพม่า เนื่องจากได้รับความกดดันทางการเมือง จึงอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทย ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี และปัจจุบันกะเหรี่ยงมีประชากรมากที่สุดเมื่อเทียบกับชาวเขาเผ่าอื่นๆ (ชวลิต กิ่งเนตร, 2536: 2)

ชุมชนกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ถือเป็นชาวเขาอีกกลุ่มหนึ่ง ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้ว แม้จะมีที่ตั้งถิ่นฐานติดกับชายแดนไทย –พม่า และห่างไกลจากความเป็นเมือง แต่เขาเหล่านี้ก็ได้สัมผัส ได้รับรู้เรื่องราวทางการเมืองของคนไทยในพื้นมาโดยตลอด ย่อมที่จะมีทัศนคติต่อระบบการเมืองและผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งทางบวกและทางลบ การรับรู้ การซึมซับ รวมถึงความเชื่อค่านิยมเหล่านี้ นั่นก็คือวัฒนธรรมทางการเมืองที่ชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ได้รับรู้ร่วมกัน ถือเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งที่ฝ่ายเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ต้องรับรู้และหาทางแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่ มีทัศนคติที่ดีต่อระบบการเมืองการปกครองและโน้มน้าวให้เข้ามามีส่วนร่วมกับการเมืองในพื้นที่ให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อเขาเหล่านี้จะได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยในการจะพัฒนาระบบการเมืองการปกครองของไทยต่อไป

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในชุมชนกะเหรี่ยงตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมุ่งเน้นไปที่วัฒนธรรมทางการเมืองในระดับพื้นที่ ด้วยเหตุผลที่ในปัจจุบัน ชนกะเหรี่ยงเหล่านี้ โดยสถานภาพ เขาก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย การที่เราจะได้รับรู้และเข้าใจถึงวัฒนธรรมทางการเมืองของชนเผ่าที่มีวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อที่แตกต่างจากคนไทยโดยทั่วไป น่าจะเกิดประโยชน์ต่อระบบการเมืองในพื้นที่นี้ และยังใช้เป็นแนวทางในการศึกษาด้านการเมืองการปกครองของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่อื่นๆได้ ต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อทราบวัฒนธรรมทางการเมืองในชุมชนกะเหรี่ยง ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2.2 เพื่อทราบถึงความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในชุมชนกะเหรี่ยง ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.2.3 เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในชุมชนกะเหรี่ยง ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.3 สมมุติฐานการศึกษา

ในชุมชนกะเหรี่ยงตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัฒนธรรมการเมืองแบบคับแคบผสมแบบไพร่ฟ้า (Parochial-Subject Political Culture)

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองในพื้นที่ในระดับตำบล โดยทำการศึกษาในชุมชนกะเหรี่ยงตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในประเด็นวัฒนธรรมทางการเมือง, ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งพื้นที่แห่งนี้มีหมู่บ้านต่างๆ รวม 8 หมู่บ้าน และเป็นหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยง จำนวน 5 หมู่บ้าน โดยจะเป็นสถานที่เก็บข้อมูลเพื่อทำการศึกษาในครั้งนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการการศึกษาวิจัย จะทำการสุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านห้วยนา, บ้านห้วยต้นนุ่น, บ้านหัวเงา, บ้านสวนอ้อย และบ้านนาหัวแหลม รวม 5 หมู่บ้านซึ่งประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยในหมู่บ้านดังกล่าว เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงแทบทั้งสิ้น

1.4.1 ประชากรศึกษา ได้แก่ชาวกะเหรี่ยงที่มีสัญชาติไทยและมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

1.4.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่กลุ่มชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบผสมจากหมู่บ้านกะเหรี่ยงต่างๆ รวม 5 หมู่บ้าน รวม 300 คนและกลุ่มผู้นำต่างๆ (ผู้นำท้อง ถิ่น ผู้นำตามธรรมชาติ หมอผี สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลฯ) รวม 30 คน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบถึงลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองในชุมชนกะเหรี่ยงตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.5.2 ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชนกะเหรี่ยงตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.5.3 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางการเมืองในชุมชนกะเหรี่ยงตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

วัฒนธรรมทางการเมือง หมายถึงแบบแผนของทัศนคติของแต่ละบุคคล ต่อระบบการเมือง แบบแผนทัศนคติทางการเมืองของแต่ละบุคคลนั้น เป็นความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจ นับเป็นตัวสร้างทัศนะทางการเมือง หรือการแสดงออกที่เป็นบทบาททางการเมือง ความรู้สึกนึกคิดนี้มีส่วนประกอบหลายอย่างรวมทั้งสิ่งเหล่านี้ คือ

1. ความโน้มเอียงทางการรับรู้ (Cognitive Orientation) ซึ่งหมายถึงความรู้และความเชื่อที่มีต่อเรื่องราวทางการเมืองและส่วนต่างๆของระบบการเมือง

2. ความโน้มเอียงด้านความรู้สึก (Affective Orientation) ซึ่งหมายถึงความรู้สึกผูกพัน ไม่ยอมรับหรือสิ่งที่เป็นความรู้สึกต่างๆที่มีต่อการเมือง

3. ความโน้มเอียงด้านการประเมินผล (Evaluation Orientation) ซึ่งได้แก่มิติต่างๆ ตลอดจนการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งโดยปกติทั่วไปจะเอาค่านิยมเข้าไปพัวพันเปรียบเทียบกับการเมืองและเหตุการณ์ทางการเมืองต่างๆ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึงการมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นโดยสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ ทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อย่างไรก็ตามแม้การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน จะเป็นไปตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เช่น อนุญาตให้ประชาชนรวมตัวเพื่อชุมนุมคัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายต่างๆของรัฐได้ แต่ก็อาจปรากฏได้ว่า การมีส่วนร่วมที่ดำเนินไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย อาจลุกลามเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายได้ เช่น การขว้างปา ต่อสู้ทำร้ายร่างกาย หรือใช้ความรุนแรงต่อกันและกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ชนกลุ่มน้อย หมายถึงกลุ่มคนซึ่งกำหนดโดยขนาดหรือส่วนของประชากรว่ามีจำนวนน้อยกว่าประชากรส่วนใหญ่ มีแบบอย่างวัฒนธรรมย่อยอยู่ภายในสังคมใหญ่ มีเอกลักษณ์หรือผูกพันกันด้วยเชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา หรือลักษณะอื่นๆทางวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัดเจนว่าต่างจากชนส่วนใหญ่ของสังคม

ชาวเขา หมายถึงชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามาอยู่ตามชายแดนของประเทศไทย ปัจจุบันมีมากกว่า 10 เผ่า แต่ผู้ศึกษาวิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะเผ่ากะเหรี่ยง

ชาวกะเหรี่ยง หมายถึงชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวม 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหัวเงา บ้านห้วยต้นนุ่น บ้านห้วยนา บ้านสวนอ้อย และบ้านนาหัวแหลม

1.7 ข้อมูลทั่วไป

1.7.1 ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

ในบรรดากลุ่มชาวเขา ที่มาอาศัยกระจัดกระจายอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทยในขณะนี้นั้น กะเหรี่ยงนับว่าเป็นชาวเขาที่มีจำนวนมากที่สุด นักประวัติศาสตร์บางท่านสันนิษฐานว่า เดิมทีนั้นพวกนี้อาศัยอยู่ในดินแดนทางด้านตะวันออกของธิเบต แล้วเข้ามาตั้งอาณาเขตอยู่ในประเทศจีนเมื่อ 733 ปีก่อนพุทธกาล หรือประมาณ 3,328 ปีล่วงมาแล้ว ชนชาติจีนเรียกว่าชนชาติโจว ภายหลังถูกกษัตริย์จีนรุกราน ในปี 207 จึงพากันแตกพ่ายหนีลงมาอยู่บริเวณลุ่มน้ำแยงซี ต่อมาเกิดปะทะกับชนชาติไทย จึงได้ถอยร่นลงมาอยู่ตามแม่น้ำโขงและแม่น้ำสาละวินในเขตพม่า กะเหรี่ยงเคลื่อนย้ายลงมาอยู่ตอนใต้ก่อนชนชาติไทย แต่อยู่หลังพวกตระกูลมอญ-เขมร ชนชาตินี้อาศัยอยู่ทางทิศตะวันออกในเขตพม่ามากกว่าอยู่ในประเทศไทย และมีรัฐเป็นของตนเองต่างหากถึงสองรัฐ คือรัฐคะยาซึ่งเป็นดินแดนของกะเหรี่ยงแดงกับรัฐต่อตูเล อันเป็นถิ่นที่อยู่ของกะเหรี่ยงขาว (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2506: 64-65, อ้างในขจัดภัย บุรุษพัฒน์, 2533: 67)

การอพยพครั้งสำคัญของกะเหรี่ยงเข้าสู่ประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นในสมัยพระเจ้าอลองพญากษัตริย์พม่าได้พิชิตอาณาจักรพะโคของมอญ โดยมีกรุงหงสาวดีเป็นเมืองหลวงและได้ทำการทารุณกดขี่ทั้งมอญและกะเหรี่ยงอย่างหนัก บางส่วนของกะเหรี่ยงจึงอพยพสู่สยาม และในปี พ.ศ. 2395 พม่าทราบว่ากะเหรี่ยงมีทรรศนะต่อชาวอังกฤษว่าเป็นพวกที่มาโปรดพวกกะเหรี่ยง พม่าจึงทำการแก้แค้นเผาบ้าน ยุ้งฉาง อีกทั้งเข่นฆ่าชาย - หญิง และเด็กๆ ในรัศมี 50 ไมล์ จากนครย่างกุ้ง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

อย่างไรก็ตามเมื่ออังกฤษตีพม่าเหนือได้ใน พ.ศ. 2482 จ่อละผ่อ หัวหน้าชาวกะเหรี่ยงจึงพากันเข้ามาอยู่ในไทย ปัจจุบันมีชนกะเหรี่ยงอาศัยอยู่แทบทุกจังหวัดในภาคเหนือของไทย และอยู่กันอย่างหนาแน่นขนานกันไปตามพื้นที่แนวชายแดนไทย–พม่า โดยพบได้จากเหนือลงไปถึงทางใต้สุดบริเวณคอคอดกระในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เลยไปถึงจังหวัดระนอง (ประพันธ์ สุริวงศ์, 2536: 42) นอกจากจะมีสาเหตุมาจากการหลบหนีภัยอันตรายมาด้วยแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจอีกด้วย กล่าวคือเมื่อการทำมาหากินทางเขตพม่าฝืดเคือง พวกนี้ต่างก็พากันอพยพเข้ามาหาทำเลที่ทำกินใหม่ในเมืองไทย ซึ่งลักษณะการอพยพแบบนี้ไม่ใช่เกิดเฉพาะแต่กะเหรี่ยงเท่านั้น ยังรวมไปถึงชาวเขาเผ่าอื่นๆอีกด้วย ที่พากันอพยพเข้าสู่ประเทศไทย เพราะปัญหาความยากลำบากในการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม (ขจัดภัย บุรุษพัฒน์,2533: 68)

กะเหรี่ยงในประเทศไทยแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆได้ 4 กลุ่ม คือ

1. กะเหรี่ยงสะกอ (Sgaw Karen) พวกนี้เรียกตัวเองว่า กันยอ (Kanyaw) คนไทยเรียกว่า ยางขาว พวกกะเหรี่ยงสะกอในแถบตะวันตกของเชียงใหม่ เรียกตัวเองว่า บูคุนโย (Bu Kun Yo) กะเหรี่ยงสะกอผู้ชายนิยมใส่เสื้อสีแดงรัดเอวด้วยเชือก มีพู่ และโพกผ้าสีต่างๆ ผู้หญิงที่ยังไม่แต่งงานนุ่งกระโปรงทรงกระสอบสีขาวยาวมีปักบ้างเล็กน้อย ส่วนที่แต่งงานแล้วนิยมใส่เสื้อแขนสั้นสีน้ำเงินเข้ม ส่วนล่างประดับด้วยลูกปัดสีแดงและขาว สวมกระโปรงสีแดงลายตัด โพกผ้าสีแดง

2. กะเหรี่ยงโปว์ (Pwo Karen) คนไทยเรียกว่า ยางโปว์ พม่าเรียกว่า ตะเลียงกะยิน (Taliang Kayin)ผู้ชายกะเหรี่ยงโปว์ แต่งตัวเหมือนชาวไทยพื้นราบทั่วไป ผู้หญิงแต่งงานแล้วใส่เสื้อทรงกระสอบเหมือนพวกสะกอ แต่ยาวกว่าและสีแดงกว่า ท่อนบนปักลวดลาย ประดับลูกปัด เกล้าผมมีปิ่นเงินปักผม กระโปรงยาวคลุมข้อเท้ามีปักและพู่ห้อย ใส่กำไลมือและแขน ผู้หญิงสักหมึกเป็นเครื่องหมายสวัสดิกะที่ข้อมือ ส่วนน่องสักเป็นรูปกระดูกงู เชื่อว่า สามารถป้องกันเวทย์มนต์คาถาและภูตผีปีศาจ

3. กะเหรี่ยงบเว (B'ghwe Karen) หรือ แบร (Bre) หรือกะเหรี่ยงแดง กะเหรี่ยงพวกนี้เรียกตัวเองว่า กะยา (Ka-ya) คนไทยเรียกว่ายางแดง พม่าเรียกว่า คะยินนี (Kayin-ni) แต่สมัยใหม่เรียกเป็น คะยา Kayah) ชาวอังกฤษเรียกคาเรนนี (Karen-ni) ซึ่งเอาแบบชื่อที่ชาวพม่าเรียกกะเหรี่ยงบเว ผู้ชายนุ่งกางเกงขาสั้นสีแดง โพกศีรษะ นิยมสักข้างหลัง ผู้หญิงนุ่งกระโปรงสั้น และสวมกำไลไม้ไผ่ที่ข้อเท้า กะเหรี่ยงแดงถือว่าตนเป็นชาติใหญ่ โดยไม่ยอมรับพวกสะกอและโปว์ว่าเป็นพวกที่มีเลือดกะเหรี่ยงอย่างแท้จริง

4. กะเหรี่ยงตองสู หรือปะโอ (Pa-O) คน ไทยและพม่าเรียก ตองสู (Thaung thu) พวกไทยใหญ่เรียกตองซู (Tong-Su) กะเหรี่ยงเผ่าสะกอเรียกพวกตองสูว่า กะเหรี่ยงดำ พวกตองสูแต่เดิม อาศัยอยู่บริเวณเมืองต่างๆใกล้ทะเลสาบอินเล แห่งมะเยลัต ในรัฐฉานตอนใต้ ประเทศพม่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เมืองที่ตองสูอยู่มากที่สุด คือเมืองหลอยโหลง และเมืองสะทุ่ง ผู้หญิงตองตูนิยมแต่งชุดสีดำ โพกผ้าสีขาวหรือดำ ผู้ชายนุ่งกางเกงขายาวสีดำและสีขาว เสื้อแขนยาว ผ่าอกกลางใช้กระดุมผ้า

ถิ่นที่อยู่อาศัยและบ้านเรือนของกะเหรี่ยง จะอาศัยรวมกันเป็นหมู่บ้าน ประกอบด้วยครัวเรือนและยุ้งฉาง บ้านของกะเหรี่ยงสร้างด้วยไม้ไผ่และแฝก เรียกว่า โขน ยกพื้นด้วยเสาไม้สูง 5-6 ฟุต บริเวณบ้านไม่มีรั้ว สัตว์เลี้ยงต่างๆ จะปล่อยให้หากินในหมู่บ้าน กะเหรี่ยงสะกอและโปว์จะมี แบบแผนบ้านเรือนคล้ายกัน ส่วนพวกตองตู จะตั้งบ้านเรือนอยู่เนินเขาสูงกว่าระดับน้ำทะเล 3,000-3,500 ฟุต แบบบ้านคล้ายชาวไทยใหญ่ หมู่บ้านของกะเหรี่ยงไม่มีวัด ไม่มีที่สำหรับประชุมหรือลานเต้นรำ ลักษณะของหมู่บ้านกะเหรี่ยงพอจะจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. หมู่บ้านถาวร ตั้งอยู่ตามหุบเขา เป็นหมู่บ้านค่อนข้างใหญ่ มีบ้าน 16-72 หลังคาเรือน ส่วนใหญ่ตั้งมานานกว่า 50 ขึ้นไป

2) หมู่บ้านค่อนข้างถาวร ตั้งอยู่ตามหุบเขาสูง ขนาดปานกลาง มีบ้านเรือนประมาณ 11 หลังคาเรือน ทั้ง 2 ประเภทนี้ ชาวบ้านจะดำรงชีพด้วยการทำนาเป็นหลัก

3) หมู่บ้านบนภูเขา ชาวบ้านมักทำไร่เลื่อนลอย หมู่บ้านมีขนาดเล็ก ในหมู่บ้านกะเหรี่ยงจะมีหัวหน้าหมู่บ้าน เรียกว่า เซี่ยเก็งคู หรือ ซะปร่า เปอยี่ โดยได้มาจากการสืบช่วงตามสายบิดา หน้าที่ของหัวหน้าคือ พิจารณาตัดสินกรณีพิพาทคดีเกี่ยวกับความประพฤติผิดทางเพศ หรือลักขโมย เป็นต้น

ระบบครอบครัวและตระกูลของกะเหรี่ยง โดยทั่วไปแล้ว เป็นครอบครัวเดี่ยว ปกติคู่สมรสจะตั้งครอบครัวของตน ภายหลังที่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ของฝ่ายหญิง ชาวกะเหรี่ยงกล่าวกันว่าต้องสร้างหลังเล็กหลังแต่งงานและต่อเติมให้ใหญ่ขึ้นเมื่อมีบุตร กะเหรี่ยงเชื่อว่าบ้านเป็นสถานที่ทางวิญญาณของภรรยา โดยต้องมีพิธีเตอะเซี่ย หลังจากภรรยาย้ายไปอยู่บ้านหลังใหม่ เพื่อแจ้งแก่ผีสายมารดาให้ทราบถึงการแต่งงาน

ศาสนาของชาวกะเหรี่ยง กลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธ เช่น กะเหรี่ยงโปว์ บางกลุ่มนับถือคริสต์ เช่น กะเหรี่ยงสะกอที่อาศัยในพื้นราบ แต่ชาวกะเหรี่ยงทั้งหมด ซึ่งรวมถึงกลุ่มผู้ที่นับถือศาสนาทั้งสองดังกล่าวข้างต้นต่างนับถือผี พวกเขาเชื่อว่าแทบทุกหนทุกแห่ง จะมีผีสิงสถิตอยู่ทุกที่ เช่น ในป่า ในไร่ หรือในหมู่บ้าน ผีที่กะเหรี่ยงนับถือ คือ ผีเรือนและผีบ้าน ผีเรือนจะเป็นผีประจำบ้านเรือน คือวิญญาณของปู่ย่าตายาย ที่วนเวียนอยู่ภายในบ้านเรือนคอยคุ้มครองป้องกันรักษาบุตรหลานให้อยู่อย่างสงบสุข ส่วนผีบ้านเป็นผีหรือเทพารักษ์รักษาหมู่บ้าน บางทีเรียกว่า ผีเจ้าเมือง หรือผีเจ้าที่ ซึ่งมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะในพิธีเกี่ยวกับการเกษตรและพิธีกรรมเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขของคนทั้งหมู่บ้าน การเลี้ยงผีเจ้าที่นั้นกระทำปีละสองครั้ง ชาวกะเหรี่ยงถือว่าการเจ็บไข้ได้ป่วยเกิดจากการกระทำของผีร้ายต่างๆ ซึ่งสิงสถิตตามป่าเขา แม่น้ำ ลำธาร เมื่อมีผู้เจ็บป่วยต้องจัด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

พิธีเลี้ยงผี โดยหมอผีในหมู่บ้านเป็นผู้ดำเนินการ การเลี้ยงผีก็เพื่อเป็นการขอขมาผี เพื่อผีจะได้หายโกรธแค้นผู้ที่ไปลบหลู่โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผู้ที่ประกอบพิธีเซ่นสังเวยผี ได้แก่ หมอผี ซึ่งมีสองคน คือ ตัวจริงและตัวสำรอง โดยหมอผีทั้งสองคนต้องเป็นญาติกัน ส่วนพวกกะเหรี่ยงแดงจะปลูกสร้างเสาสูงไว้ให้ผีหมู่บ้านอาศัยอยู่ เสานี้เรียกว่า เสามงคล ซึ่งจะมีพิธีปลูกเสาปีละ 1 ต้น ในเดือนเมษายน เรียกพิธี "กู่โตโป" บางแห่งใช้เสาไม้ไผ่ บางแห่งใช้เสาไม้จริงไม่ให้คนหรือสัตว์ข้าม มีความสูง 10-12 เมตร บนยอดเสาแกะสลักเป็นรูปศีรษะมนุษย์

ระบบเศรษฐกิจของกะเหรี่ยง ขึ้นอยู่กับการเกษตรเป็นหลัก พืชหลักที่ปลูก คือข้าว การปลูกข้าวมีสองประเภท คือ กะเหรี่ยงบนภูจะปลูกข้าวไร่ ส่วนกะเหรี่ยงตามที่ราบหุบเขา จะปลูกข้าวในนาแบบขั้นบันได นอกจากข้าวแล้ว ยังปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด ผัก ฟักทอง พริก มะเขือ เป็นต้น กะเหรี่ยงแต่ละครอบครัว จะโค่นถางทำไร่ของตนเองและอยู่ในเขตหมู่บ้านของตนเท่านั้น สัตว์เลี้ยงของกะเหรี่ยงได้แก่ หมู ไก่ เลี้ยงไว้ใช้ในพิธีบวงสรวง ส่วนวัว ควาย ช้าง จะเลี้ยงไว้ใช้งาน สำหรับช้างจะเลี้ยงในครอบครัวที่มีฐานะ รายได้ของกะเหรี่ยง ได้แก่ การปศุสัตว์ รับจ้างทำงานกับคนไทย ขายของป่า อุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ตะกร้า มีด เครื่องครัวที่ทำจากไม้ เป็นต้น (กะเหรี่ยง ตะกูลภาษาจีน - ธิเบต. 2005. "ฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธ์". [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.sac.or.th/database /ethnic/karen.html.)

1.7.2 ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในตำบลแม่เงา

(1) ข้อมูลและสภาพทั่วไปของตำบลแม่เงา โดยสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีที่ตั้งอยู่บริเวณแนวชายแดนไทย – พม่า ติดกับพื้นที่ของอำเภอแม่แจ๊ะ จังหวัดดอยก่อ ของประเทศพม่า พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง มีป่าไม้ปกคลุมอยู่ทั่วไป มีพื้นที่ราบเพียงเล็กน้อยที่ใช้เพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร เช่น ข้าว ข้าวโพด ถั่วฯ ขนาดพื้นที่โดยรวมประมาณ 327 ตารางกิโลเมตร ในพื้นที่มีระยะทางแนวชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศพม่า ประมาณ 50 กิโลเมตร มีหมู่บ้านต่างๆรวมจำนวน 8 หมู่บ้าน แยกเป็นหมู่บ้านของชนชาวกะเหรี่ยง จำนวน 5 หมู่บ้าน และหมู่บ้านของชนชาวไทยใหญ่ จำนวน 3 หมู่บ้าน ประชากรประกอบไปด้วยชาวไทยใหญ่และชาวกะเหรี่ยง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีบางกลุ่มที่นับถือศาสนาคริสต์ ทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและความเป็นอยู่ โดยเฉพาะในกลุ่มชนกะเหรี่ยงที่ทำการศึกษาวิจัย โดยภาพรวม มีสภาพคล้ายคลึงกับกลุ่มชนกะเหรี่ยงโดยทั่วไปของประเทศไทย ที่ยังคงเอกลักษณ์ของชนเผ่าไว้ แม้ว่าการปฏิบัติตนในบางอย่าง จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคมยุคใหม่บ้างก็ตาม

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

(2) ที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านไม้สะเป่เหนือ ต.ขุนยวม อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน
ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านห้วยคี่ ต.ขุนยวม อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน
ทิศตะวันออก ติดต่อกับ บ้านขุนยวม อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านน้ำมาง อ.แม่แจ๊ะ จ.คอยก่อ ประเทศพม่า

(3) ข้อมูลประชากร แยกรายละเอียด ตามตาราง ได้ดังนี้

ตารางที่ 1.1: ข้อมูลประชากรตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลำดับ	หมู่บ้าน	ชาย	หญิง	รวม	จำนวน/หลัง	หมายเหตุ
1.	หมู่ที่ 1 บ้านต่อแพ	400	389	789	306	ไทยใหญ่
2.	หมู่ที่ 2 บ้านหัวเงา	152	152	304	94	กะเหรี่ยง
3.	หมู่ที่ 3 บ้านประตูเมือง	166	141	307	135	ไทยใหญ่
4.	หมู่ที่ 4 บ้านห้วยต้นนุ่น	270	245	515	117	กะเหรี่ยง
5.	หมู่ที่ 5 บ้านห้วยนา	233	221	454	131	กะเหรี่ยง
6.	หมู่ที่ 6 บ้านสวนอ้อย	72	60	132	35	กะเหรี่ยง
7.	หมู่ที่ 7 บ้านนาหัวแหลม	89	84	173	58	กะเหรี่ยง
8.	หมู่ที่ 8 บ้านหลวง	216	182	398	126	ไทยใหญ่
	รวม	**1,598**	**1,474**	**3,072**	**1,002**	

สรุป: ประชากรที่เป็นชาวไทยใหญ่ จำนวน 1,494 คน (ชาย 782, หญิง712) / 567 หลังคาเรือน
: ประชากรที่เป็นชาวกะเหรี่ยง จำนวน 1,578 คน (ชาย 816, หญิง762) / 435 หลังคาเรือน
ที่มา: ตามฐานข้อมูลสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ เดือนพฤษภาคม 2548

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 1.2: จำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งของชาวกะเหรี่ยงในการเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา ใน 29 กุมภาพันธ์ 2547

ลำดับ	หมู่บ้าน	จำนวนผู้มีสิทธิ	ผู้มาใช้สิทธิ	ร้อยละ	หมายเหตุ
1.	หมู่ที่ 2 บ้านหัวเงา	181	138	76.24	กะเหรี่ยง
2.	หมู่ที่ 4 บ้านห้วยต้นนุ่น	313	205	65.50	กะเหรี่ยง
3.	หมู่ที่ 5 บ้านห้วยนา	218	156	71.56	กะเหรี่ยง
4.	หมู่ที่ 6 บ้านสวนอ้อย	82	69	84.15	กะเหรี่ยง
5.	หมู่ที่ 7 บ้านนาหัวแหลม	102	79	77.45	กะเหรี่ยง
	รวม	896	647	72.21	

ที่มา: ตามฐานข้อมูลสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ เดือนพฤษภาคม 2548

(4) ข้อมูลและสภาพทั่วไปของหมู่บ้านที่ศึกษาวิจัย

บ้านห้วยเงา : หมู่ที่ 2 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พิกัด LA 741870

ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหัวเงา ได้รับคำบอกเล่ากันว่า เดิมได้มีนายหล่อทู ซึ่งไม่ทราบว่าอพยพมาจากที่แห่งใด ได้มาตั้งบ้านเรือนที่ห้วยติเก่อ พร้อมกับราษฎร รวม 3 ครอบครัว ในกลุ่มได้แต่งตั้งนายหล่อทู เป็นผู้นำด้านประเพณี ต่อมานายหล่อทูได้ถึงแก่กรรมลง นายจะแซซึ่งเป็นลูกชายได้สืบทอดทายาททางประเพณีต่อ แต่เดิมที่ตั้งของหมู่บ้านมีลำห้วยไหลผ่าน สภาพเป็นป่ารกชัฏและชุกชุมไปด้วยเสือชนิดต่างๆมากมาย ในฤดูผสมพันธุ์จึงมีแต่เสียงเสือคำรามอยู่ตลอดเวลา ชาวบ้านจึงได้ตั้งชื่อลำห้วยว่าห้วยแม่งาว และต่อมาได้เพี้ยนมาเป็นห้วยแม่เงาในปัจจุบัน แต่คนไทยใหญ่ในพื้นที่เรียกว่าหัวเงา ต่อมาทางราชการได้แต่งตั้งเป็นหมู่บ้านหัวเงา และมีผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือนายหนู่ทู โดยยังมีนายจะแซ เป็นผู้นำทางประเพณีของหมู่บ้านอยู่ ขณะนั้นมีราษฎรอาศัยอยู่เพียง 5 หลังคาเรือน ต่อมานายปัญญา ซึ่งเป็นราษฎรที่อพยพมาจากจังหวัดน่าน และเคยบวชเรียนมาก่อน ชาวบ้านจึงเรียกว่าหนานปัญญา ได้เข้ามารับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ช่วงนี้การตัดสินปรับไหมทางประเพณีจะเป็นหน้าที่ของนายปัญญาทั้งหมด จึงไม่มีตัวแทนสืบทอดทายาททางประเพณีต่อจากนายจะแซ กระทั่งสมัยนายทา มูลรังเป็นผู้ใหญ่บ้าน จึงรื้อฟื้นผู้นำทางประเพณี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ได้มีการแยกตั้งหมู่บ้านขึ้นอีก 2 หมู่บ้านคือบ้านห้วยนา และบ้านนาหัวแหลม โดยปัจจุบันมีผู้ใหญ่บ้านที่มาจากการเลือกตั้งคือ นายอุทัย แจ่มอรุณรักษ์ และมีนายมงคล (พะบอ) มูลรัง เป็นผู้นำทางด้านประเพณีของหมู่บ้าน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

สภาพทางภูมิศาสตร์บ้านหัวเงา ล้อมรอบไปด้วยภูเขา มีที่ราบบริเวณเชิงเขาเพียงเล็กน้อย การเกษตรส่วนใหญ่ใช้ลำน้ำเงาเป็นแหล่งน้ำสายหลัก แต่ปัจจุบันลำน้ำดังกล่าวมีสภาพตื้นเขินไปมาก เนื่องจากมีการตัดไม้ทำลายป่ากันมาก อีกทั้งหมู่บ้านแห่งนี้ อดีตเป็นเส้นทางผ่านการเข้าไปทำไม้ของบริษัทต่างๆที่เข้าไปทำธุรกิจป่าไม้ในเขตประเทศพม่า ทำให้มีการตัดถนนเพื่อเข้าไปชักลากไม้ และถมต้นน้ำลำธาร อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลำน้ำตื้นเขินไปมาก หมู่บ้านหัวเงาอยู่ห่างจากตัวอำเภอขุนยวมประมาณ 30 กิโลเมตร เส้นทางคมนาคมส่วนใหญ่ยังเป็นถนนลูกรัง ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1- 1.30 ชั่วโมง แต่หากเป็นช่วงฤดูฝนการเดินทางต้องใช้ความระมัดระวัง เนื่องจากมักจะมีดินพังทลายตามไหล่ทางอยู่เสมอ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านนาหัวแหลม
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านห้วยนา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	บ้านสวนอ้อย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ชายแดนประเทศพม่า

ประชากร

ประชากรในหมู่บ้านหัวเงา มีประชากรทั้งหมด 304 คน (ชาย 152 ,หญิง 152) มีจำนวนหลังคาเรือน รวม 94 หลังคาเรือน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) มีคนไทยใหญ่ปะปนบ้างเล็กน้อย โดยเข้ามาแต่งงานกับคนในหมู่บ้านและบางส่วนได้อพยพเข้ามาอยู่ร่วม

อาชีพ

ประชากรในหมู่บ้านหัวเงา ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลัก เช่นทำนา ทำไร่เลื่อนลอย ทำสวน ฯ รวมถึงเก็บหาของป่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี

ประชากรบ้านหัวเงา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ด้านการแต่งกาย เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่เป็นชนชาวกะเหรี่ยง การแต่งกายจึงเป็นเอกลักษณ์ของตนเองแม้ว่ายุคสมัยจะเปลี่ยนไปมาก เช่นหญิงที่ยังไม่ได้แต่งงาน จะสวมใส่ชุดสีขาวที่ทอขึ้นเอง ผู้ชายจะสวมกางเกงขาก๊วยทรงกระบอก ส่วนหญิงที่แต่งงานแล้ว มักจะสวมใส่เสื้อที่มีสีดำเป็นพื้นและปักลวดลายอย่างสวยงามตามความสามารถของตน ผ้าถุงสีแดงที่มีลวดลายตามใจชอบ

ภาษาพูด ชาวกะเหรี่ยงมีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง แต่ก็สามารถพูดและเขียนภาษาไทยกลางได้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน

ประเพณีของชาวกะเหรี่ยงมีมากมาย เช่น ประเพณีผูกข้อมือ ก่อเจดีย์ทราย เลี้ยงผีป่า เลี้ยงผีบ้าน แต่งงาน งานศพ ฯลฯ เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การทอผ้า ในหมู่บ้านมีการทอผ้าใช้เอง เช่น ย่าม เสื้อ ผ้าถุง มีการปักลวดลายประดับไว้อย่างสวยงาม การจักสานเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น เสื่อ กระด้ง ตะกร้าฯลฯ

บ้านห้วยต้นนุ่น : หมู่ที่ 4 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พิกัด LA 766738

ประวัติความเป็นมา

บ้านห้วยต้นนุ่น สาเหตุที่เรียกชื่อนี้ เพราะในอดีตมีต้นนุ่น หรือต้นงิ้วที่มีขนาดใหญ่มากขึ้นอยู่ ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าต้นนุ่นที่ขึ้นอยู่ทั่วๆไป ชาวบ้านจึงได้ใช้เป็นชื่อของหมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบันโดยสภาพพื้นที่ได้แบ่งออกเป็น 2 หย่อมบ้านคือ บ้านห้วยต้นนุ่นและบ้านห้วยต้นนุ่นเหนือ ซึ่งอยู่ห่างไปประมาณ 500 เมตร ปัจจุบันมีนายเกรียงศักดิ์ กรองสติปัญญา เป็นผู้ใหญ่บ้าน และมีนายศักดิ์ชัย วิชญพันธ์ เป็นผู้นำประกอบพิธีทางศาสนาคริสต์ของหมู่บ้าน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

บ้านห้วยต้นนุ่น เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในหุบเขา มีลำห้วยต้นนุ่นซึ่งเป็นสายน้ำเล็กๆไหลผ่าน มีอากาศเย็นตลอดปี มีที่ราบตามหุบเขาที่ใช้เพาะปลูกทางเกษตรกรรมบ้างเล็กน้อย มีระยะห่างจากอำเภอขุนยวม ประมาณ 30 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 1- 1.30 ชั่วโมง การเดินทางในฤดูฝนค่อนข้างลำบาก เพราะสภาพถนนที่ลาดชันและไหลลื่นเป็นช่วงๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านประตูเมือง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านห้วยดี่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลขุนยวม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ชายแดนประเทศพม่า

ประชากร

ประชากรส่วนใหญ่เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) มีประชากรทั้งหมด 515 คน (ชาย 270 , หญิง 245) มีจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด รวม 117 หลังคาเรือน

อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม เช่น ข้าว กระเทียม ถั่วฯลฯ ยังมีบางส่วนที่เก็บหาของป่าเป็นอาชีพ เช่น น้ำผึ้ง เป็นต้น

ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี

ประชากรบ้านห้วยต้นนุ่น เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง นับถือศาสนาคริสต์ วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ เหมือนกับกะเหรี่ยงชาวคริสต์ทั่วๆไป เช่น ภาษา การแต่งกาย วันคริสต์มาส ประเพณีเกี้ยวสาว วันขึ้นปีใหม่ การแต่งงาน งานศพ ฯลฯ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีการทอผ้าขึ้นใช้เอง รวมถึงมีการจักสานอุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวเรือน และการสร้างฝายแม้วฯ

บ้านห้วยนา : หมู่ที่ 5 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พิกัด LA 749845

ประวัติความเป็นมา

บ้านห้วยนา เดิมเป็นพื้นที่ราบเชิงเขาที่กว้างขวาง ต่อมาได้มีชาวบ้านหัวมาง ชื่อนายพะส่วย (บ้านหัวมาง อยู่ในประเทศพม่า) ได้อพยพมาอยู่ที่นี่และขุดเบิกที่ทำนา เนื่องจากหมู่บ้านเดิมเกิดโรคระบาด ต่อมานายหม่อส่าเมี๊ยะซึ่งได้อพยพเข้ามาร่วมอยู่ด้วย ได้ช่วยคิดก่อตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้น มีผู้อพยพเข้ามาอยู่ประมาณ 10 หลังคาเรือน และได้ปรับที่ดังกล่าวเป็นที่นา เพื่อปลูกข้าว โดยมีลำห้วยไหลผ่าน จึงได้ตั้งชื่อว่า "ห้วยนา" และชาวบ้านได้เลือกนายพะส่วย เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปัจจุบัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

มีนายบุญเลิศ สกุลวิเชียร เป็นผู้ใหญ่บ้าน และมีนายบุญมา ป่องหิรัญโรจน์ เป็นผู้นำทางด้านประเพณีของหมู่บ้าน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

บ้านห้วยนา ตั้งอยู่บริเวณที่ราบเชิงเขา มีลำห้วยนาไหลผ่านกลางหมู่บ้าน มีระยะทางห่างจากอำเภอขุนยวม ประมาณ 28 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านหัวเงา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านสวนอ้อย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลขุนยวม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ชายแดนประเทศพม่า

ประชากร

ประชากรบ้านห้วยนา เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) มีประชากรทั้งหมด 454 คน (ชาย 233 , หญิง 221) มีจำนวนหลังคาเรือน รวม 131 หลังคาเรือน

อาชีพ

ประชากรบ้านห้วยนา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ เก็บหาของป่า รวมถึงรับจ้างทั่วไป

ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม

เนื่องจากชาวบ้านห้วยนา เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ จึงเหมือนกับชาวกะเหรี่ยงทั่วไปในอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีการทอผ้าใช้เอง การเย็บปักเป็นเสื้อ ย่าม ลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าตน การจักสานเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน มีการสร้างครกน้ำ นั่นคือการใช้แรงงานน้ำมาใช้ทำงานแทนแรงงานคน เช่น ตำข้าว หีบถั่ว งา เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บ้านสวนอ้อย : หมู่ที่ 6 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พิกัด LA 778833

ประวัติความเป็นมา

เล่ากันว่า ได้มีชาวขมุชื่อ "ปุโหว่" เข้ามาหากลองเขียด ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีชั้นสูงของเผ่าไทยใหญ่ โดยเชื่อว่าหากนำไปยังถิ่นเกิดของตนแล้วจะทำให้มีบุญ ร่ำรวยทรัพย์สินเงินทอง แต่ต่อมาได้พบคนรักและอยู่กินร่วมกัน จึงต้องแสวงหาถิ่นพักพิง ได้เลือกผืนดินริมฝั่งน้ำเงา เป็นที่ปลูกสร้างบ้าน ทั้งนี้ได้ปลูกต้นอ้อยไว้รอบๆบ้าน ต่อมามีคนอพยพเข้ามาร่วมด้วยอีกหลายครอบครัว จากนั้นได้เปลี่ยนจากการปลูกอ้อยมาทำเป็นนาข้าว กระทั่งในปี พ.ศ. 2514 ได้มีการก่อตั้งหมู่บ้านอย่างเป็นทางการใช้ชื่อว่าบ้านสวนอ้อย มีนาย จิตติ รัตนศิริ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปัจจุบันมีนายอำพัน พิพัฒน์ผกา เป็นผู้ใหญ่บ้าน และมีนายโพเส่ โกศลศรีวัฒนา เป็นผู้นำทางประเพณีของหมู่บ้าน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

บ้านสวนอ้อยตั้งอยู่ริมที่ราบฝั่งลำน้ำเงา ซึ่งมีสายน้ำไหลผ่านตลอดปี แม้ว่าสภาพปัจจุบันจะตื้นเขินไปมาก มีระยะทางห่างจากอำเภอขุนยวม ประมาณ 22 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 45 นาที

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านห้วยนา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านประตูเมือง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลขุนยวม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ชายแดนประเทศพม่า

ประชากร

ประชากรของบ้านสวนอ้อย เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) มีจำนวนประชากรทั้งหมด 132 คน (ชาย 72 , หญิง 60) จำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด รวม 35 หลังคาเรือน

อาชีพ

ประชากรในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ เหมือนกับหมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงในแถบพื้นที่เดียวกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชากรบ้านสวนอ้อย เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยงที่นับถือศาสนาพุทธ ด้านวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ จึงเหมือนกับชาวกะเหรี่ยงทั่วไปในอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

แม้สภาพสังคมจะแปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัย แต่ในหมู่บ้านยังคงเอกลักษณ์ของชนเผ่าไว้ อาทิ การทอผ้า ในหมู่บ้านมีการทอผ้าใช้เอง เช่น ย่าม เสื้อ ผ้าถุง มีการปักลวดลายประดับไว้อย่างสวยงาม การจักสานเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น เสื่อ กระด้ง ตะกร้าฯลฯ

บ้านนาหัวแหลม : หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พิกัด LA 754846

ประวัติความเป็นมา

บ้านนาหัวแหลม เดิมเป็นหมู่บ้านบริวารของบ้านหัวเงา อยู่ห่างจากบ้านหัวเงาประมาณ 2 กิโลเมตร ผู้ก่อตั้งคือนายธงชัย ก้อนปัญจธรรม เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่อยู่ติดกับแนวชายแดนพม่า และเดิมมีที่ตั้งของกองกำลังชนกลุ่มน้อยต่อต้านรัฐบาลพม่าตั้งอยู่ จากปัญหาการสู้รบ จึงทำให้ไม่มีสภาพความมั่นคงและไม่เป็นระเบียบเท่าที่ควร เมื่อมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ปี พ.ศ. 2535 กรมการปกครองได้เสนอตั้งเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางกา ร ในสมัยที่นายสนั่น อินต๊ะขัติ เป็นนายอำเภอขุนยวม มีนายธงชัย ก้อนปัญจธรรม (จอเปอะเหลอะ) เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรกโดยได้ดำรงตำแหน่งมาจนถึงปัจจุบัน และมีนายดุสิต รัตนประเสริฐ เป็นผู้นำประกอบพิธีทางศาสนาคริสต์ของหมู่บ้าน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

บ้านนาหัวแหลม ตั้งอยู่ที่ราบเชิงเขาริมฝั่งแม่น้ำเงา ใกล้หมู่บ้านเป็นทางแยกขึ้นไปยังฐานปฏิบัติการ 99 ของชนกลุ่มน้อยเดิม (กะเหรี่ยงคะยา)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	บ้านไม้สะเป่เหนือ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	บ้านหัวเงา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลขุนยวม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ชายแดนประเทศพม่า

ประชากร

ประชากรบ้านนาหัวแหลมเป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง (สะกอ) มีจำนวนประชากร 173 คน (ชาย 89 , หญิง 84) จำนวนหลังคาเรือน รวม 58 หลังคาเรือน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

อาชีพ

ประชากรบ้านนาหัวแหลมส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ รวมถึงรับจ้างทั่วไป

ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี

ประชากรบ้านนาหัวแหลม เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง นับถือศาสนาคริสต์ ดังนั้น วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ จึงเหมือนกับกะเหรี่ยงชาวคริสต์ทั่วๆไป เช่น ภาษา การแต่งกาย วันคริสต์มาส ประเพณีเกี้ยวสาว ขึ้นปีใหม่ การแต่งงาน งานศพฯ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีการทอผ้าขึ้นใช้เอง อันเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า นอกจากนี้ยังมีการจักสานอุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวเรือน ซึ่งสืบทอดต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบัน (หน่วยศึกษานิเทศน์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2540: 50-60)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved